

Jätteloka

Heracleum mantegazzianum

Farligare än den ser ut.

En informationsbroschyr från

1. Vad är jätteloka?

Jättelokan ([Heracleum mantegazzianum](#)) är en till Sverige införd växt som sprider sig lätt. Den växer i stora bestånd som konkurrerar ut andra arter. Jättelokans växtsaft innehåller ett gift som kan orsaka utslag och allvarliga brännskador hos människor och djur.

2. Varför är den farlig?

Jättelokan har en växtsaft som innehåller ämnen som påverkar hudens känslighet för solljus. Om människor vistas i solen efter kontakt med växtsaften, kan utslag och brännskador uppträda på huden. Symptomen kommer ofta först efter flera timmar. En lång exponeringstid kan förvärra situationen. Barn är särskilt utsatta. De kan leka där jättelokan växer och till och med leka med de stora maffiga bladen eller stjälkarna.

Utslag. Eksem med blåsor på armen orsakad av jättelokans växtsaft i kombination med solljus.

© Dermatologisk afdeling, Odense
Universitetshospital

3. Hur känner jag igen växten?

Mest i ögonfallande är jättelokans storlek. Då den blir två till fyra meter hög, är det den största örtartade växten som har spritt sig i Sveriges natur.

Jättelokans vita, något välvda blomflockar, blommar juli till augusti. Dessa kan bli en halv meter i diameter.

Bladen kan bli 1 meter breda och den ihåliga stjälken 10 cm i diameter. Den något förgrenade 30-50 cm djupa pålroten liknar palsternackans. För att lättare känna igen jättelokan kan man göra en bildsökning efter "[Heracleum mantegazzianum](#)" på t.ex. Google.

4. Kan jag förväxla den med andra växter?

Det finns många flockblommiga växter i Sverige, mest lik jättelokan är den inhemska björnlokan, ([Heracleum sphondylium](#)). Björnlokan är dock mindre i alla sina delar och blomflocken blir bara två till tre decimeter bred. Björnlokans blad är sammansatta, till skillnad från jättelokans stora mycket spetsflikiga blad. Andra arter som ibland förväxlas är kvanne, ([Angelica archangelica](#)), och spenört, ([Laserpitium latifolium](#)).

5. Hur sprids jätteloka?

Jättelokan är en två-/flerårig ört som blommar och sätter frö endast en gång för att sedan dö. Under optimala förhållanden gror plantan första året och samlar kraft i en allt större bladrosett. Efter vintern växer jättelokan snabbt till en stor planta med flera blomflockar och producerar ca 20 000 frön. Antalet frön från en enda planta är tillräckligt stort för att ge upphov till en snabb beståndsutveckling. I en del frön hämmas dock grobarheten och de kan ligga i dvala och vänta på att gro i uppmot tio år. Fröna kan spridas via vattendrag, fastna i päls på djur, blåsa över is och snöytor eller flyttas med schaktmassor (grävarbeten) till ny gynnsam plats.

6. Var finns den?

Jätteloka växer på ett flertal platser i Bergslagen bland annat i Stråssa, vid bussgatan i Nora, vid järnvägen i Hällefors och Kopparberg. Den förekommer ofta intill vattendrag, längs banvallar och vägar, på mark som har påverkats av grävning, på avskrädeshögar eller mark i träda. Den kan förekomma som enskild planta eller bilda större bestånd där den etablerat sig. Någon fullständig inventering är inte genomförd.

7. Vad ska jag göra om jag ser jätteloka någonstans?

Om du ser jätteloka någonstans i Hällefors, Ljusnarsbergs, Nora eller Lindesbergs kommun bör du rapportera detta till:

Samhällsbyggnad Bergslagen
0587- 55 00 40 eller
servicecenter@sbbergslagen.se

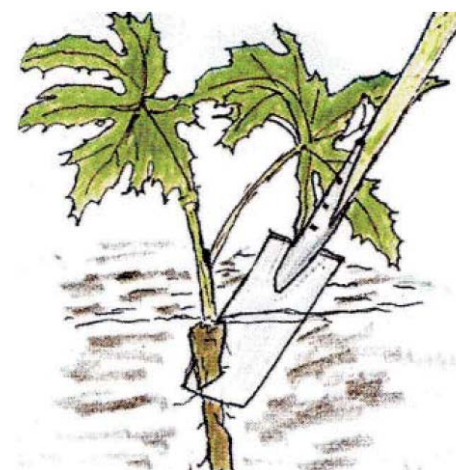
Ju tidigare man bekämpar jättelokan desto större chans har man att stoppa spridningen.

8. Vem ska bekämpa jättelokan?

Markägare eller nyttjanderättshavare har skyldighet att åtgärda problemet. När jättelokan har spritt sig över fastighetsgränser krävs samordnade åtgärder för en effektiv bekämpning. Om man inte själv kan bekämpa jätteloka på sin fastighet kan man söka efter trädgårdstjänster i branschregister. Syftet är att stoppa spridningen genom att förhindra blomning och fröspridning och därmed successivt minska bestånden. Särskilt viktigt är det i bostadsområden och områden där människor vistas för att minimera hälsofarliga effekter. Länsstyrelsen kan besluta att fastighetsägare måste vidta åtgärder.

9. Hur kan den bekämpas?

Enskilda plantor bekämpas enklast och bäst med uppgrävning eller rotkapning som normalt tar död på växten direkt. Åtgärden är mycket effektiv men tidskrävande och lämpar sig för minde bestånd upp till 200 växter. Andra metoder kan vara jordbearbetning, bete, slåtter eller kemisk bekämpning. Kontroll eller bekämpning bör ske tre gånger om året, helst med en första insats under maj. Vid alla bekämpningsmetoder ska man vara noga med att **blom- och fröställningar tas bort och lämnas till förbränning** (ingen kompostering!). Vid all kontakt med jätteloka ska **skyddskläder användas och ögon skyddas**. Först när växtdelarna är vissna kan giftet anses vara nedbrutet.

Rotkapning utförs ca 20 cm under markytan.
Teckning: Peter Leth, Vestsjællands Amt, Danmark